

DIREKTIVA INSPIRE JE USKLAJENA!

Tomaž Petek

V torek, 21. novembra 2006, se je v poznih nočnih urah uspešno zaključil spravni postopek v okviru tristranskih pogajanj med Evropsko komisijo, Svetom EU in Evropskim parlamentom v zvezi s predlogom besedila direktive INSPIRE. S tem je bil dosežen kompromisni sporazum o vseh odprtih vprašanjih v zvezi s predlogom direktive, ki ureja izhodišča za vzpostavitev evropske podatkovne infrastrukture za podatke o prostoru in okolju v državah članicah EU, imenovane tudi direktiva INSPIRE. Od tega dne dalje so izpolnjeni vsi pogoji za sprejem direktive. Po predvidevanjih bo direktiva sprejeta v prvih mesecih leta 2007, uporabljati pa se bo morala od leta 2009 naprej.

INSPIRE je okrajšava angleškega naslova dokumenta »Infrastructure for Spatial Information in the European Community«. Predlagana direktiva postavlja zakonski okvir za vzpostavitev in delovanje infrastrukture prostorskih podatkov v Evropi. Direktiva bo obvezala države članice, da izboljšajo dostopnost storitev, povezanih s prostorskimi podatki, in zagotovijo njihovo uporabo na podlagi skupnih izhodišč. Storitve iskanja prostorskih podatkov bodo morale biti uporabnikom na razpolago večinoma brezplačno oziroma brez nepotrebnih administrativnih ovir. Direktiva ureja vodenje in vzdrževanje metapodatkovnih opisov, tehnične podrobnosti souporabe prostorskih podatkov, opredeljuje pravila dostopa do prostorskih podatkov, s katerimi upravljajo organi javne uprave v okviru EU, in cenovne politike v zvezi s temi podatki. Direktiva tudi opredeljuje način koordinacije na področju prostorske podatkovne infrastrukture med državami članicami EU in institucijami EU. Implementacija direktive bo vplivala na poslovanje vseh organov javne uprave, ki vodijo in vzdržujejo podatke, navedene v treh prilogah direktive. Direktiva ne predvideva zajema novih podatkovnih baz. Evropska komisija je ocenila, da bodo ukrepi, potrebni za implementacijo direktive, posamezno državo članico stali med 3 in 5 milijoni v obdobju naslednjih desetih let.

Postopek sprejemanja direktive se je uradno začel junija 2004, ko je Evropska komisija predlog besedila direktive posredovala v postopek sprejemanja med organe Evropske unije, potek ko je pred tem že opravila tri leta pripravljalnega dela. Svet EU za okolje je sprejel politični kompromis o besedilu predloga direktive junija 2005, v času luksemburškega predsedovanja. Skupno stališče Sveta in Komisije je bilo uradno objavljeno 23. januarja 2006. V postopku drugega branja je Evropski parlament 13. junija 2006 sprejel 36 amandmajev na besedilo osnutka direktive v skupnem stališču. Svet ni mogel sprejeti vseh predlaganih amandmajev, zato se je spravni postopek nadaljeval v obliki neformalnih dialogov v času finskega predsedovanja EU. V postopku je bil imenovan spravni odbor, ki je bil sestavljen iz predstavnikov Evropskega parlamenta, Komisije in

Sveta EU. Spravni dialog o predlogu direktive INSPIRE je potekal od 8. do 21. novembra 2006, ko je bil naposled dosežen sporazum o predlogu besedila direktive. Direktiva je sedaj v postopku slovnicega usklajevanja in prevajanja v uradne jezike EU. Formalni zaključek postopka sprejemanja je predviden za prve mesece leta 2007.

Ves čas obravnave predloga je bilo največ odprtih vprašanj povezanih s področjem varovanja intelektualnih pravic nad prostorskimi podatki, zagotavljanja statistične zaupnosti in področjem zaračunavanja vpogleda, dostopa in uporabe prostorskih podatkov s strani posameznih ponudnikov prostorskih podatkov v okviru javne uprave držav članic EU. Evropska komisija se je zavzemala za zelo liberalen pristop, medtem ko so države članice branile zatečeno stanje na tem področju.

Doseženi kompromis glede besedila direktive je močno odmeval v krogih blizu evropskih institucij in tudi v posameznih državah članicah. Na portalu Evropskega parlamenta (www.europarl.europa.eu) smo lahko dan po uspešno končanih tristranskih pogajanjih prebrali mnenje, da Evropa za učinkovito vodenje okoljske in drugih skupnih politik potrebuje kakovostne in ažurne prostorske podatke. Direktiva INSPIRE je po prepričanju parlamentarcev pogoj in garancija, da bodo tovrstni podatki in storitve leta 2009 na voljo vsem zainteresiranim uporabnikom.

Evropska komisija je dne 22. 11. 2006 na svojih spletnih straneh (www.europa.eu) objavila stališče evropskega komisarja za okolje Stavrosa Dimasa. Izrazil je prepričanje, da je sprejem direktive zgolj prvi korak k odpiranju trga prostorskih podatkov in poenotenja podatkovne politike v zvezi s temi podatki v okviru držav članic EU. Dobro vodena politika je možna samo na podlagi dobrih in dostopnih podatkov, med katerimi imajo podatki o okolju ali na splošno prostorski podatki ključno mesto.

V imenu Sveta EU se je na internetu oglasil finski minister za okolje in prostor, ki je izrazil zadovoljstvo nad dejstvom, da je do kompromisa v zvezi z direktivo prišlo v času finskega predsedovanja. Na spletnem portalu www.eu2006.fi je finski minister za okolje Jan-Erik Enestam zapisal, da je prepričan, da nova direktiva ponuja dobro pravno podlago za bodoči razvoj prostorske podatkovne infrastrukture v posameznih državah članicah kakor tudi na ravni organov Evropske unije.

Slovenija ima že danes vrsto elementov prostorske podatkovne infrastrukture urejenih v skladu z direktivo INSPIRE, vendar nas v prihodnjih dveh letih nedvomno čaka še obilo dela na področju usklajevanja in koordinacije. O tej temi pa kaj več prihodnjič.

Tomaž Petek

Vodja projektne skupine MOP na temo INSPIRE